

Hösten 2001 iaktogs den första tjuren, en udda tolvtaggare, med den egenartade hornuppsättningen. Udda taggantal på vänsterhornet och med en nedåtpåkande tagg på högerhornet.

Älgtjurarnas ARV

AV ROLF SVENSSON (TEXT & ILLUSTRATIONER)

Under en femårsperiod uppträdde sex älgtjurar med udda taggantal på vänsterhornen och med en tagg på högerhornet som pekade rakt eller snett nedåt. Och detta på ett område som inte är större än cirka 1 000 hektar, ett par mil väster om Jönköping.

Femtaggaren som överlevde jakten 2002 och som kan vara...

Den första tjuren, en grov udda tolvtaggare, visade sig under brunsten 2001. Tjuren var mycket dominant i området, någon jämbördig eller större tjur fanns inte. Tjuren blev inte skjuten på marken, och hans vidare öde är okänt.

Hösten 2002 uppträdde en femtaggare i området. Även den hade en avvikande tagg pekande nedåt på högerhornet. Tjuren överlevde jakten.

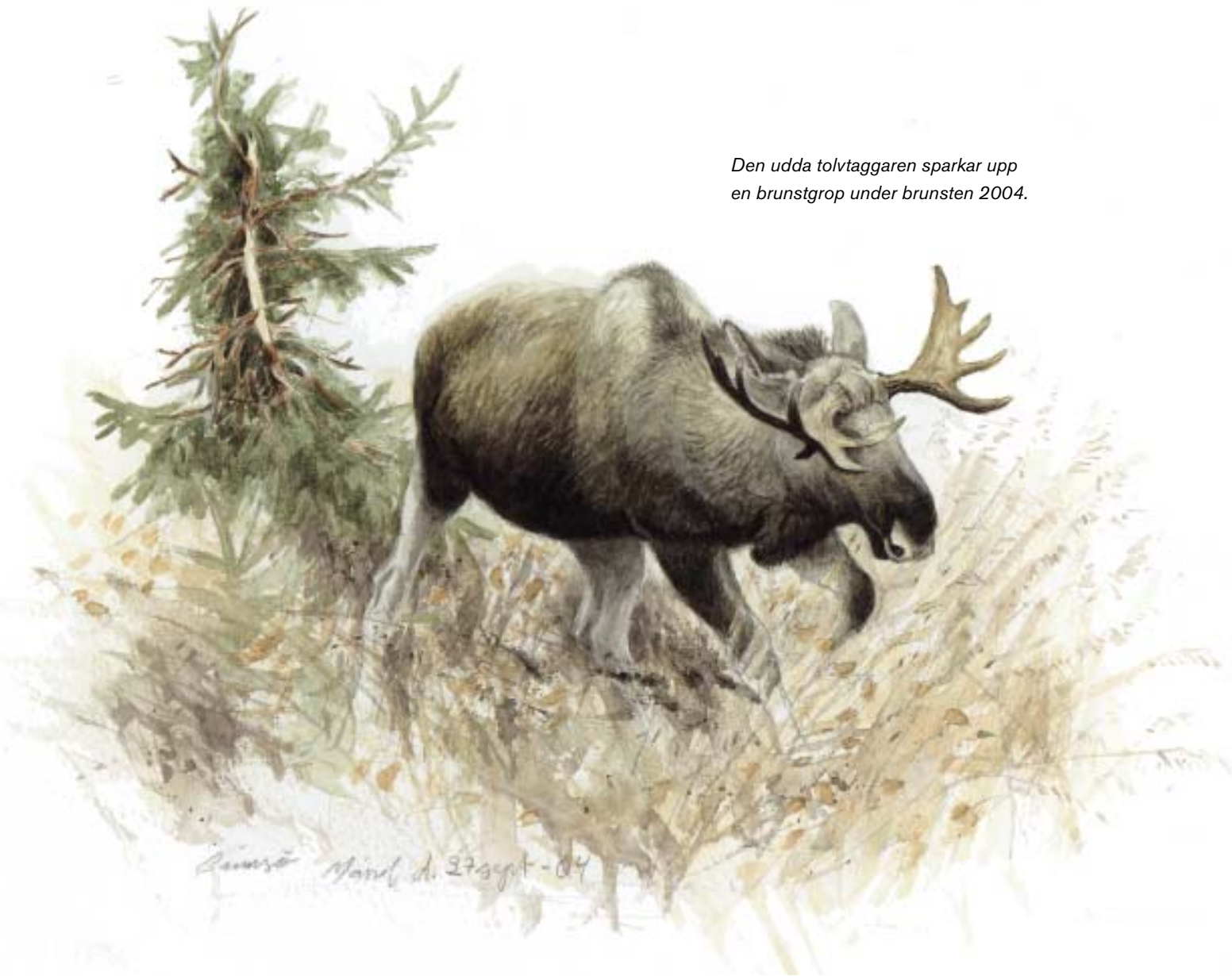
Året därpå fanns en udda åttataggare med samma egenhet i området. Det kan vara femtaggaren som visade sig under fjolåret. Älgen blev skjuten samma höst. Tyvärr blev den inte åldersbestämd.

Under brunstperioden 2004 fanns ➔

...den udda åttataggare som blev skjuten hösten 2003.

Den udda tolvtaggaren sparkar upp
en brunstgrop under brunsten 2004.

→ åter igen en mycket grann udda tolvtaggare på markerna. Även denna tjur hade en avvikande tagg nedåt på högerhornet. Tjuren blev skjuten under hösten och åldersbestämdes till fyra år.

Två tjurar

På hösten 2005 fanns två tjurar i området, en udda åttataggare och en udda tolvtaggare. Båda med samma egenhet i hornstypen, alltså med udda taggantal på vänsterhornet och med en nedåtpekande tagg på högerhornet. Båda tjurarna överlevde jakten.

Är dessa särartade likheter i hornuppsättningen som beskrivs ovan en tillfällighet eller är det ärftliga anlag?

I Lars Alms förnämliga bok, Om hjortdjur och deras horn, kan man

bland annat läsa: ”Hornutvecklingen tycks vara beroende av tre faktorer, nämligen ljus, hormoner och näring. Till dessa faktorer kan vi tillägga ärftlighet. Att hjortdjurens horn inte växer ut hur som helst utan antar en viss ärftlighetskaraktär. Hornens form och allmänna beskaffenhet är ärftliga och vi kan inte utesluta att vissa djur nedärver högst personliga egenheter i hornformen.”

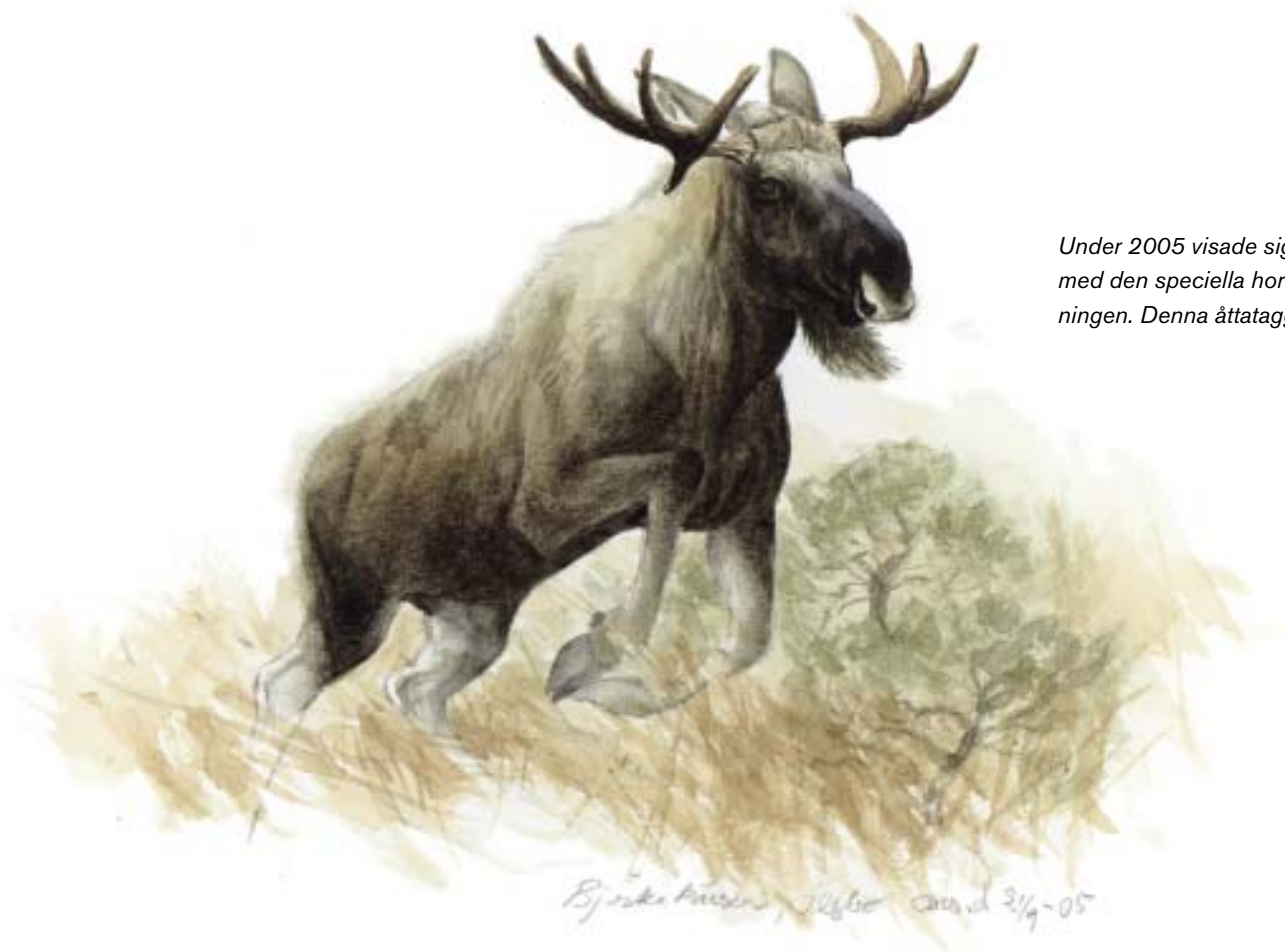
Liknande form

Tjeckiske biologen Bubenik omnämner 1966 att ärftliga eller individuella anlag givetvis har en dominerande betydelse för hornens utveckling, framför allt gäller detta deras form och förgreningstyp. Däremot spelar djurets kondition och näringstillgång

under tillväxtperioden störst roll för hornens storlek och tyngd.

På 1980-talet kunde jag i samma marker under tre år följa en älgdjur med en speciell utformning på halvskovelns bakre taggar. Denna tjur var en av de få tjurar jag studerat som varit haremsbildande. Tjuren höll till i samma markavschnitt varje år under brunstperioden. Den blev skjuten 1988.

Under de följande sex åren kunde jag iaktta ett flertal tjurar med liknande utformning på hornen. Tyvärr föll dessa tjurar – liksom flertalet älgdjur i Sverige idag – långt innan de avslöjat sin bästa hornuppsättning. Vi vet att en älgdjur normalt bör bli sex till åtta år för att utveckla en maximal hornuppsättning. □

Under 2005 visade sig två tjurar med den speciella hornuppsättningen. Denna åttataggare...

Björkeåsen, Jämsbo, 2/9-05

...samt den här ståtliga tolvtaggaren. Sammantaget står det klart att ärtligheten spelar en inte oviktig roll när det gäller hornens form och beskaffenhet.

Lovannäs, Fjell, 30 sept-05